

Region Västerbotten

Avgiftshandbok – regelverk för avgifter år 2024

Uppdaterad 2024-03-27

Innehåll

Avgiftshandbok – regelverk för avgifter år 2024	1
1. Inledning	4
1.1 Avgiftens storlek	4
1.2 Högkostnadsskydd i öppen vård	4
1.3 Maxbelopp för slutna vård	5
2. Patientavgifter	5
2.1 Öppen hälso- och sjukvård	5
2.2 Slutna vård	11
2.3 Anhörigas avgifter	12
3. Donation	12
3.1 Ersättning vid donation av organ eller vävnad	12
3.2 Offentligt finansierad assisterad befruktning	13
4. Av vårdgivaren inställda planerade vårdkontakter	13
5. Tandvård	13
5.1 Berörd personkrets	13
5.2 Patientavgifter vid tandvård	15
5.3 Barn- och ungdomstandvård	15
6. Asylsökande, flyktingar, personer utan tillstånd	15
6.1 Definitioner	15
6.2 Allmänt	15
6.3 Vårdförmåner för kvotflykting	16
6.4 Vårdförmåner för asylsökande m.fl.	16
6.5 Patientavgifter asylsökande m.fl.	16
Identifiering/legitimering för vårdförmåner asylsökande	17
6.5 Flyktingar med varaktigt vårdbehov	17
6.6 Personer utan nödvändiga tillstånd (papperslösa)	17
6.7 Anknätningsfall	18
7. Smittskydd	18
7.1 Patientavgift	18
7.2 Anmälningspliktiga sjukdomar enligt smittskyddslagen (SFS 2004:168)	19
8. Övriga vårdande och hälsoförebyggande tjänster	19
8.1 Subventionerade och prioriterade hälsoundersökningar	19
8.2 Födelsekontrollerande verksamhet	19
8.3 Verksamhet inom mödravård (mvc) respektive barnhälsovård (bvc)	20
8.4 Hjälpmedel	21
8.5 Speciallivsmedel och andra nutritionsprodukter	23

8.6 Hälsohem/behandlingshem	23
9. Vårdtjänster och åtgärder som inte är föranledd av sjukdom	24
9.1 Vaccination	24
9.2 Subventionerad vaccinering	25
9.4 Hälsokontroller och intyg	26
10. Avgifter utlämnande av allmänna handlingar	31
Avgifter för papperskopior	31
Avgifter för elektroniska utlämnanden	31
Avgifter för avskrifter och utskrifter av ljudupptagningar	32
Inga avgifter	32
Missbruk	32
Porto	32

1. Inledning

Regionfullmäktige beslutar om belopp och regler för patientavgifter som avser sjukvård och för avgifter avseende hälsovård inklusive intyg. Förutom avgifter som regionen beslutar om fastställer även staten vissa avgifter.

Avgifterna gäller för de som är folkbokförda i Sverige, dvs. folkbokförda inom länet och övriga län i landet. Avgifterna gäller också för personer som har rätt till vård enligt förordning (EG) 883/2004. För asylsökande och personer utan tillstånd (paperslösa) gäller särskilda avgifter.

Inom Region Västerbotten ska patientavgifter tillämpas enhetligt. Regelverket ska tillämpas för öppen och sluten vård inom offentlig vård och för privata vårdgivare med vårdavtal eller för vårdgivare med ersättning enligt lag.

1.1 Avgiftens storlek

Grundläggande för vilken avgift som ska tas ut är om vården ges på grund av sjukdom eller avser hälsovård till exempel hälsoundersökningar, intyg, vaccinationer.

Vid vård på grund av sjukdom betalar patienten endast en del av vårdkostnaden i form av en patientavgift. I de fall vården inte är subventionerad av regionen ska patienten eller annan betalningsansvarig betala självkostnaden för vården. Vid besök hos privat vårdgivare som inte har vårdavtal betalar patienten hela vårdkostnaden själv.

Regionen har ett lagstadgat ansvar att ge vård på grund av sjukdom, oavsett om patienten betalar vid besöket eller inte. Det innebär att en patient inte kan nekas vård, vare sig för akuta eller planerade besök.

1.2 Högkostnadsskydd i öppen vård

Högekostnadsskyddet för besök i öppenvård innebär att en patient inte ska behöva betala mer än 1 400 kronor i vårdavgifter för besök i öppen vård under en 12-månadersperiod.

Beloppsgränsen ska tillämpas exakt, vilket innebär att den sist betalade eller fakturerade avgiften kan vara lägre än den normala avgiften för besöket.

Frikort

Patient som har betalat, eller fått fakturor för besök i öppen vård motsvarande 1 400 kronor inom en 12-månadersperiod har rätt till ett frikort. Ett utfärdat frikort är giltigt i hela landet och ger rätt till avgiftsfria besök inom öppen vården under resten av tolv månadersperioden räknat från det första besöket.

Frikort utfärdas för patienter folkbokförda i annat län enligt samma regler som gäller för patienter folkbokförda i länet. Bestämmelser om nivån på högkostnadsskyddet och vilka avgifter som ingår i högkostnadsskyddet kan variera mellan olika regioner. I dessa fall gäller vårdregionens regler.

Regiondrivna vårdenheter samt vårdgivare som har vårdavtal med regionen är skyldiga att registrera/stämpla de avgifter som ingår i högkostnadsskyddet. Reglerna för högkostnadsskydd och frikort är detsamma oavsett om avgifterna hanteras manuellt eller elektroniskt.

Undantagna från högkostnadsskydd

Högkostnadsskyddet för sjukvård gäller inte för asylsökande eller personer utan tillstånd. Däremot finns ett särskilt högkostnadsskydd för asylsökande som administreras av Migrationsverket, som enligt särskilda regler återbetalar avgifter till de asylsökande. För vidare information hänvisas till Migrationsverket.

1.3 Maxbelopp för slutna vård

Avgiftsbeloppet för slutna vård är maximerat. Det innebär att avgiften är högst 1 200 kronor per 30-dagarsperiod.

In- och utskrivningsdag räknas som en vård dag. För vård dagar som patienten har permission debiteras ingen avgift.

2. Patientavgifter

2.1 Öppen hälso- och sjukvård

Besök i öppen vård avser vårdkontakt som sker genom fysiskt möte eller digitalt möte mellan patient och hälso- och sjukvårdspersonal. Avgiften är 300 kronor för besök i öppenvården. Undantag är besök som är avgiftsfria samt vårdbesök på distans, till exempel genom video eller telefon som kostar 200 kronor.

Om patienten har bokat en tid och inte får träffa vårdpersonal inom 30 minuter utan att någon förklarar orsak till fördröjning, har patienten rätt att få tillbaka patientavgiften.

Kostnader för olika besökstyper

I efterföljande tabell framgår kostnader för olika besökstyper.

Besökstyp	Beskrivning	Avgift
Abort	Patientavgift tas ut för åtgärden även när den sker i direkt anslutning till rådgivningen Observera! Rådgivning inför eventuell abort eller sterilisering är avgiftsfri	300 kr
Adoptivbarn (hälsoundersökning)	Hälsoundersökning av adoptivbarn räknas som sjukvård och är avgiftsfri för barn och ungdomar t.o.m. 19 år.	0 kr
Anhållna/häktade/intagna vid kriminalvårdsanstalt	Besök som är föranlett av sjukdom.	0 kr
Artrosskolan ALMA	Deltagande i den digitala artrosskolan ALMA inom regionens plattform "Stöd och behandling"	0 kr
Asylsökande och flyktingar	Se Asylsökande, flyktingar, personer utan tillstånd	
Avstämningssmöte med Försäkringskassan	Besök som Försäkringskassan ansvarar att kalla till som rör den försäkrades tillstånd, arbetsförmåga samt behov av och möjligheter till rehabilitering.	0 kr
Barn och ungdomar t.o.m. 19 år	Avgiftsfrihet gäller oavsett vilken yrkeskategori som patienten träffar. Patientavgift betalas fr.o.m. patientens 20-årsdag.	0 kr
Barn- och ungdomspsykiatri (Bup)	Besök inom barn- och ungdomspsykiatri. Avgiftsfrihet gäller även för patienter över 20 år i de fall de varit inskrivna på mottagningen före 20-årsdagen.	0 kr
Barnvårdscentral (bvc)	Besök på barnvårdscentral.	0 kr
Besök på akuttagning/primärvårdsjour	Patientavgiften gäller oavsett vilken yrkeskategori som patienten träffar.	300 kr

	Undantag från avgift:	0 kr
	Barn och ungdomar t.o.m. 19 år, personer som fyllt 85 år samt patienter med frikort.	
	Patient som återkommer till samma mottagning för samma hälsoproblem akut om besöket sker under samma dygn som det första besöket.	
Besök på hälsocentral	Besök för läkarvård eller sjukvårdande behandling av annan vårdyrkeskategori än läkare. I avgiften ingår laboratorieprovtagning som är föranlett av det aktuella vårdärendet och sker i direkt anslutning till besöket.	300 kr
	Undantag från avgift: Barn och ungdomar t.o.m. 19 år, personer som fyllt 85 år samt patienter med frikort betalar ingen patientavgift.	0 kr
	Oplanerade besök för samma åkomma inom 24 timmar. Avgiftsfriheten gäller även när en patient akut remitteras till akutmottagning från primärvårdsjour eller annat sjukhus.	
Besök på sjukhusmottagning	Besök för läkarvård eller sjukvårdande behandling av annan vårdyrkeskategori än läkare. I avgiften ingår laboratorieprovtagning som är föranlett av det aktuella vårdärendet och sker i direkt anslutning till besöket.	300 kr
	Undantag från avgift: Barn och ungdomar t.o.m. 19 år, personer som fyllt 85 år samt patienter med frikort betalar ingen patientavgift.	0 kr
	Undantag från avgift: Oplanerade besök för samma åkomma inom 24 timmar. Avgiftsfriheten gäller även när en patient akut remitteras till akutmottagning från primärvårdsjour eller annat sjukhus.	
Bild och funktionsmedicin	Besök för utredning med röntgendiagnostik.	300 kr
	Undantag från avgift: Akuta besök där remittering till röntgen är en del i utredningen av sjukdomstillståndet. Patienter som är inlagd på vårdavdelning.	0 kr
Blodgivare	Besök av blodgivare för kontroll och provtagning.	0 kr
Dagkirurgi/poliklinisk operation	Avgiften motsvarar den patientavgift som gäller för ett mottagningsbesök.	300 kr
Dagsjukvård/dagmedicin	Besök som innebär mer omfattande och/eller resurskrävande insatser än vad ett öppenvårdsbesök normalt kräver. Endast en patientavgift per dygn ska tas ut vid dagsjukvård. Om kost ingår i dagsjukvården ska patienten betala för den.	300 kr
Digitala besök/besök på distans	Det digitala vårdbesöket definieras som en dialog mellan hälso- och sjukvårdspersonal och patient, och ska innehålls- och tidsmässigt ersätta eller motsvara ett fysiskt besök. Vidare ska kontakten innehålla medicinsk bedömning och beslut om vård. Digitala vårdbesök innefattar samtliga former av digitala besök i all öppen vård inklusive telefonbesök, internetbehandlingar (KBT) samt telemedicin. Patient och sjukvårdspersonal ska samtidigt vara närvarande. Patientavgift ska tas ut oberoende om läkare eller annan yrkeskategori möter patienten.	200 kr
	Undantag från avgift: Barn och ungdomar t.o.m. 19 år	0 kr

Personer som fyllt 85 år

Patienter med frikort.

Donation	Besök av donator pga. utredning, donation och eftervård av organdonation till mottagare som är bosatt inom Västerbotten. Se Ersättning vid donation av organ eller vävnad.	0 kr
Flera besök samma dag	Besök som avser skilda åkommor och görs hos skilda yrkeskategorier (ska ej förväxlas med teambesök) ska betraktas som skilda från varandra och avgift tas ut för varje behandling.	300 kr
Forskningsprojekt/medicinsk studie	Besök som ingår i forskningsprojekt/medicinsk studie och när besöket ligger utanför patientens ordinarie behandling.	0 kr
	Undantag från avgiftsfrihet:	300 kr
	Besök som omfattar ett vanligt mottagningsbesök som är kombinerat med forskning.	
Fotsjukvård	Besök för insatser/behandling av medicinsk fotvårdsterapeut då medicinsk fotvård är föranlett av och har direkt samband med sjukdom.	300 kr
Födelsekontrollerande verksamhet	Omfattar preventivmedelsrådgivning, receptförskrivning av p-piller, insättning eller byte av spiral samt abort- eller steriliseringsrådgivning.	0 kr
Gruppbesök	Besök av en grupp patienter som med hjälp av hälso- och sjukvårdspersonal, behandlas i förebyggande syfte eller för redan befintligt sjukdomstillstånd.	300 kr
	Avgift tas ut oberoende vilken yrkeskategori som patienten träffar.	
Gruppteambesök	Besök där flera patienter samtidigt möter flera yrkeskategorier inom hälso- och sjukvård.	300 kr
	Avgift tas ut av respektive patient.	
Gruppvårdsprojekt	Besök för gruppvård som inte är föranlett av sjukdom men som sker inom regionens lokal och med sjukvårdsutbildad personal.	200 kr
	Avgiften debiteras vid första besöket för samtliga besök som behandlingsplanen avser.	
	Reseersättning utgår ej. Högkostnadsskydd gäller inte.	
Habilitering	Besök för habiliteringsinsatser till barn och ungdom.	0 kr
	Besök för funktionsträning av rörelse- och talförmåga.	0 kr
Hembesök	Besök för vård och behandling som ges i patientens hem oberoende av vilka yrkeskategorier som möter patienten.	300 kr
	Endast en patientavgift tas ut, även om flera yrkeskategorier deltar i hembesöket eller träffar flera patienter i samma hushåll.	
	Undantag från avgift:	0 kr
	Barn och ungdomar t.o.m. 19 år, patienter fyllda 85 år, avgiftsfria besök som t.ex. bvc samt när patienter har frikort.	
Hembesök i särskilt boende	Besök för vård och behandling som ges till patient i särskilt boende oberoende av vilka yrkeskategorier som genomför besöket.	0 kr
Hembesök på initiativ av hälso- och sjukvårdspersonal	Hembesök och uppsökande verksamhet i patientens hem som sker på initiativ av hälso- och sjukvården. Vid uppföljande besök tas en patientavgift om 300 kr ut.	0 kr

Hemrehabilitering	Besök för rehabiliteringsinsatser i patientens eget hem oberoende av vilken yrkeskategori som möter patienten.	0 kr
Hemsjukvård	Besök för vård och behandling av patient som får kontinuerlig vård i hemmet. Vård som ges ska ha föregåtts av samordnad individuell plan (SIP).	0 kr
Hepatit C-smittade i hälso- och sjukvården	Personer som har fått kronisk Hepatit C genom faktorkoncentrat eller genom blodtransfusion inom hälso-och sjukvården.	0 kr
Hiv-smittade i hälso- och sjukvården	Personer som har hiv-smittats genom faktorkoncentrat eller genom blodtransfusion inom hälso-och sjukvården. Avgiftsbefrielsen gäller all sjukvård inklusive sjukresor.	0 kr
Hjälpmedel	Besök för utprovning, anpassning eller träning av personligt förskrivet hjälpmedel. (Personspecifika hjälpmedel).	300 kr
	Se Hjälpmedel.	
	Undantag från avgift:	0 kr
	Besök som avser utlämning/inlämning av hjälpmedel eller hjälpmedelskomponent.	
Hälsofrämjande insats: alkohol, tobak, ohälsosamma matvanor	Besök för behandling som rör riskbruk av alkohol, tobaksbruk och ohälsosamma matvanor oberoende av vilken yrkeskategori som möter patienten.	300 kr
	Besök som sker hos samma yrkeskategori av flera patienter samtidigt.	
	Se Gruppbesök.	
Hörapparat	Besök för utredning, utprovning och anpassning av hörapparat hos audionom.	300 kr
	Se Hjälpmedel.	
Inneliggande patient	Besök i öppenvård av patient som är inskriven i slutenvård för annan medicinsk orsak än det pågående vårdtillfället.	300 kr
	Undantag från avgift:	0 kr
	Inskrivnen patient som på hälso- och sjukvårdens initiativ remitteras för ett besök i öppenvård hos samma huvudman.	
Inskrivning för värnpliktstjänstgöring	Besök inför inskrivning av värnpliktstjänstgöring.	0 kr
Internetbehandling	Endast en avgift får tas ut per behandlingsmodul/avsnitt, oavsett antal patientkontakter mellan varje modul/avsnitt.	200 kr
	Avgift tas ut i samband med att behandlingsmodul/avsnitt öppnas.	
Kombinerade läkarbesök	Besök för sjukvårdande behandling hos annan vårdyrkeskategori än läkare och är en följd av samt sker i direkt samband med pågående läkarbesök.	0 kr
Logopedbehandling	Besök för behandling av förskolebarn som är efter i sin språkutveckling.	0 kr
Läkemedel/läkemedelsbehandling	Antabusbehandling – behandling samt provtagningar under pågående antabusbehandling.	0 kr
	Injektion av psykofarmaka.	
	Lavemang eller preparat som patienten ska inta före en undersökning eller liknande ska ges eller sändas kostnadsfritt till patienten.	
	Läkemedel, medicinska produkter som är en förutsättning för genomförandet av en operation ska tillhandahållas patienten kostnadsfritt.	

	Påfyllning av läkemedelsdosett.	
Mödravård (mvc)	Besök och behandling inom mödravården och specialistmödravården. Avgiftsfriheten gäller även när vård pga. graviditet ges på annan mottagning, t.ex. för besök som avser uppföljning av gravida med typ 1- och typ 2-diabetes samt vid graviditetsdiabetes.	0 kr
Personer fyllda 85 år	Besök i öppen vård. Viss tandvård som omfattas av högkostnadsskyddet. Se Avgifter vid tandvård.	0 kr
Poliklinisk utredning vid klinisk fysiologi, klinisk neurofysiologi	Remitterat besök för utredning av sjukdomstillstånd.	300 kr
	Undantag från avgift:	0 kr
	Patienter som är inlagd på vårdavdelning eller remitteras vid besök på akutmottagning samt övriga akuta besök.	
Preoperativ bedömning/förberedande besök	Besök för preoperativ bedömning/förberedande besök som inte sker i direkt samband med planerad inskrivning i slutenvård. Material, preparat eller läkemedel, som är en förutsättning för en operation, ska tillhandahållas patienten utan kostnad.	300 kr
Provtagning	Besök för laboratorieprovtagning där provtagning inte ingår i ett pågående besök. Avgift ska även tas ut om patienten själv väljer att tid för provtagning sker i samband med annat vårdbesök.	300 kr
	Undantag från avgift:	0 kr
	Provtagning som ingår i det aktuella besöket och sker under samma dag som besöket. Omtagning av prov p.g.a. misslyckat provmaterial Remiss från bvc, mvc, fhv, skolläkare. Observera! Vid mottagande av provtagningsmaterial då patienten ordinerats att själv genomföra provtagning får inte avgift tas ut.	
Psykisk ohälsa – ungdomar t.o.m. 22 år	Besök vid hälsocentral av ungdomar t.o.m. 22 år då kontaktorsaken är psykisk ohälsa.	0 kr
Psykiatrisk öppen-vård	Besök för psykiatrisk behandling i öppen vård oberoende av vilken/vilka yrkeskategorier som möter patienten. Vid familjeterapi ska endast en patientavgift tas ut vid behandling av flera familjemedlemmar vid samma besökstillfälle.	300 kr
Psykiskt funktionshindrade	Personer med psykiskt funktionshinder är avgiftsbefriade i öppen vård. Avgiftsbefrielse erhålls genom frikort. Psykiatrin har rätt att utfärda frikort. Personer med psykiskt funktionshinder definieras som personer med ett allvarligt psykiatriskt tillstånd som bestått eller förväntas bestå under minst ett år samt har ett omfattande och varaktigt socialt funktionshinder.	0 kr
Receptförskrivning	Receptförskrivning, förlängning av recept utan samband med besök.	0 kr
	Undantag från avgiftsfrihet:	300 kr

	Recept, förlängning av recept och/eller sjukskrivning utan samband med besök som patienten kräver att få utskrivet samma dag.	
Rehabkoordinator	Insatser av rehabkoordinator som är föranlett av sjukskrivning.	0 kr
Samordningsmöte mellan två eller flera myndigheter	För samordning av planering av vård och/eller rehabilitering.	0 kr
Sent avbokad besök	Avgift ska tas ut då patienten inte har lämnat återbud senast 24 timmar innan avtalad tid och gäller vid: <ul style="list-style-type: none"> • Planerade besök/undersökningar • Digitala vårdbesök • Avgiftsfria besök/undersökningar • Gruppbesök, där krav föreligger på att lämna återbud, är 200 kr • Besök av/för barn och ungdomar t.o.m. 19 år samt för personer fyllda 85 år. <p>För barn och ungdomar upp t.o.m. 17 år tas avgiften ut av den minderåriges förmyndare. Ingen avgift ska tas ut av den minderåriga i de fall krav på avgift inte kan ställas till förmyndare. T.ex. med hänsyn till sekretess, om den underåriga uttryckligen angivit att han/hon själv vill betala avgiften eller om den underåriga har eget hushåll.</p> <p>Administrativ avgift tillkommer. 50 kr</p> <p>Avgift för sent avbokad besök tas inte ut för följande besök:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gynekologisk cellprovskontroll (GCK) • Besök vid bvc • Mammografiscreening 	300 kr
Självträning	Nyttjande av lokal som en hälsocentral eller mottagning ställer till förfogande för självträning t.ex. träningslokal eller simbassäng, debiteras avgift per besök. <p>Högekostnadsskydd gäller inte. Reseersättning utgår ej.</p>	100 kr
Sjukvårdande behandling	Undersökning, vård och behandling av annan sjukvårdsutbildad personal än läkare som möter patienten fysiskt, genom videomöte eller annan digital kontakt. <p>Se Öppen hälso- och sjukvård.</p>	300 kr
Smittskydd	Undersökning, vård och behandling för allmänfarliga sjukdomar, som läkaren bedömer minska risken för smittspridning. <p>Se Smittskydd.</p>	0 kr
Spårsäkring efter sexuellt våld	Första besök för patienter som söker för spårsäkring efter sexuella övergrepp.	0 kr
Strålskadade i vården	Besök av kvinnor som orsakats bestående kroppsskada genom hypofranktionering i samband med behandling av bröstcancer under perioden 1960–1989. <p>Avgiftsbefrielsen ska styrkas med försäkringsbeslut (LÖF).</p>	0 kr
Sårömläggning	Besök för vård och behandling av sår oberoende av vilken yrkeskategori som möter patienten. <p>Vid behov av sårömläggning flera gånger under ett dygn får endast en avgift debiteras per dygn.</p>	300 kr
Tobaksavvänjning	Digitalt eller fysiskt vid hälsocentraler och tobakspreventiva mottagningar.	0 kr

Ungdomshälsa/ungdomsmottagning	Besök för rådgivning, vård, behandling till ungdomar t.o.m. 22 år oberoende av vilken yrkeskategori som möter patienten.	0 kr
Uteblivna besök	Se Sent avbokade besök.	350 kr
Återbesök inom 24 timmar	Besök för samma åkomma inom 24 timmar och gäller oberoende av om det första besöket var ett bokat besök, ett akut besök eller ett oplanerat besök vid annan enhet alternativt i hemmet. Avgiftsfrihet gäller även när en patient akut remitteras till akutmottagning från primärvård, annat sjukhus eller om patienten fått vårdinsats på plats av ambulanspersonal. Avgiftsfriheten för oplanerade besök för samma åkomma inom 24 timmar gäller samtliga yrkeskategorier.	0 kr
Öppenvårdsbesök som övergår till inläggning i slutenvård.	Öppenvårdsbesök på sjukhus som leder till inskrivning i slutenvård på samma sjukhus.	0 kr
	Undantag från avgiftsfrihet:	300 kr
	Öppenvårdsbesök på en mottagning utanför sjukhuset, t.ex. hälsocentral, som leder till inskrivning i slutenvård under samma dygn.	

2.2 Sluten vård

Med sluten vård avses hälso- och sjukvård när den ges till patient vars tillstånd kräver resurser som inte kan tillgodoses inom öppen vård eller hemsjukvård.

I hälso- och sjukvårdslagen anges grunderna för bland annat uttag av vårdavgifter. Regionen får för sluten vård fastställa avgiftsnivåer och besluta om vilka regler om nedsättning av avgiften som ska gälla. Högsta avgiftsbelopp som riksdagen fastställt för sluten vård är för närvarande 130 kronor för varje vård dag.

Högkostnadsskyddet i öppen vård gäller inte för avgifter i sluten vård.

Avgift debiteras enligt principen om nettovårddagar, det vill säga in- och utskrivningsdag räknas som en vård dag. Vid debitering av ett vårdtillfälle är det inskrivningsdagen och inte utskrivningsdagen som ska debiteras.

I och med inskrivning så börjar "systemet" att räkna vård dagar. När patienten skrivs ut kommer en faktura på antal vård dagar att skickas hem till patienten. För de dagar patienten eventuellt har haft permission debiteras ingen dygnskostnad.

Avgifter i sluten vård

Avgiftsbeloppet för sluten vård är 130 kronor för varje vård dag.

Personer under 40 år som uppbär aktivitetsersättning eller sjukersättning enligt socialförsäkringsbalken betalar halv vårdavgift, det vill säga 65 kronor för varje vård dag.

Regionen har ett maxkostnadstak i sluten vård. Det maximala beloppet är 1 200 kronor per 30-dagarsperiod.

Undantag från avgift i sluten vård

- Barn och ungdomar till och med 19 år

- Vårdade enligt smittskyddslagen, se kapitel 7 (SFS 2004:168) och smittskyddsförordningen (SFS 2004:255)
- Hiv-smittade genom sjukvården (SFS 1993:322)
- Kroniskt hepatit C-smittade genom sjukvården
- Asylsökande
- Personer som vistas utan nödvändiga tillstånd
- Den som genomgår grundläggande militär utbildning och kompletterande militär utbildning inom Försvarmakten (SFS 1995:239), (SFS 2012:590)
- Häktade, anhållna samt intagna på kriminalvårdsanstalt
- Organdonatorer
- Forskningspatienter.

2.3 Anhörigas avgifter

Personlig assistent jämställs med anhörig.

Vårdavdelning eller motsvarande

Anhörig till barn och ungdom till och med 19 års ålder, kan övernatta kostnadsfritt på vårdavdelning eller motsvarande. Måltider får intas i personal- eller patientmat-sal till gällande kostpris.

BB-avdelningar

Partner som önskar stanna på BB efter förlossningen ska i mån av plats erbjudas detta till ett pris av 350 kronor per dygn. I priset ingår säng, sängkläder, handduk, frukost och kvällsfika.

Behandlingshem inom psykiatri

Anhörig, får efter samråd med läkare, övernatta kostnadsfritt. Måltider får intas till gällande kostpris. (För barn under 10 år reduceras kostpriset med 50 procent).

Boende vid patienthotell som Hotell Björken, Hjältarnas Hus och patienthotell i an-slutning till Skandionkliniken

Regler för eventuellt boende vid patienthotell regleras i [Norrlandstingens regionav-tal](#).

3. Donation

3.1 Ersättning vid donation av organ eller vävnad

Ett särskilt högriskskydd är infört för levande donatorer av organ och vävnader i samband med donationsingrepp eller utredning om sådant ingrepp. En levande gi-vare under utredning och i samband med donation kan vara sjukskriven och erhålla sjuklön från sin arbetsgivare från första dagen. Skyddet medför att donatorns ar-betsgivare har rätt till ersättning från sjukförsäkringen för sina kostnader för sjuk-lön. Den enskilde får ersättning från den första dagen i en sjukperiod.

Regionen ersätter den del av det faktiska inkomstbortfallet som inte ersätts av Försäkringskassan med belopp motsvarande mellanskillnaden mellan dennes ordinarie inkomst och Försäkringskassans ersättning. Överstiger ersättningen 7,5 gånger basbeloppet ska ersättningen ske enligt särskild prövning. Regionen betalar den faktiska resekostnaden. Regionen ersätter eventuella besöksavgifter i samband med undersökning inför en donation, liksom för de efterkontroller som behövs med anledning av donation. Regionen ersätter övriga verifierade merkostnader som uppstår med anledning av utredning/undersökning och donation. Organmottagarens hemregion står för kostnaden till donatorn.

3.2 Offentligt finansierad assisterad befruktning

Regionen följer [SKR:s rekommendation](#).

4. Av vårdgivaren inställda planerade vårdkontakter

När en planerad vårdkontakt (besök, operation eller liknande) ställs in av vårdgivande verksamhet, mindre än 24 timmar innan vårdkontakten skulle ha påbörjats, kan patienten ansöka om ersättning:

- Om man som patient, anhörig eller ledsagare går miste om inkomst eller har kostnader för utlägg (resa, parkering eller liknande). Bilersättning betalas ut i nivå med Skatteverkets skattefria bilersättning.
- Om man måste vara ledig från arbetet för att vårdkontakten ska kunna genomföras och man går miste om inkomst (löneavdrag).

Den vårdenhet som skulle ha genomfört vårdkontakten är skyldig att informera om rättigheterna. Löneavdrag ska styrkas med intyg från arbetsgivaren. Ersättning utbetalas genom utbetalningsorder som inlämnas till Leverantörsfakturaenheten.

Ersättning utbetalas inte:

- om operationen eller vårdkontakten ställs in på grund av patientens hälsotillstånd eller handlande.

5. Tandvård

Vissa patientavgifter för tandvård är inordnade i regionens system för patientavgifter i hälso- och sjukvården, inklusive högkostnadsskyddet. Det gäller för patienter med utfärdat N- eller F- kort, S-tandvård samt viss oralkirurgisk behandling.

5.1 Berörd personkrets

Reglerna omfattar följande personer och tandvårdsbehov

1. N-Tandvård
 - a. Personer som kommunen har hälso- och sjukvårdsansvar för
 - b. Personer som får hälso- och sjukvård i hemmet. Gäller i praktiken avancerad hemsjukvård, eller att den kommunala

hemsjukvården kombineras med omfattande personliga omvårdnadsinsatser via hemtjänsten.

- c. Personer som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade
- d. Personer bosatta i egen bostad och har motsvarande behov av vård, omsorg eller service som personerna ovan.

Dessa personer ska erbjudas såväl uppsökande verksamhet med bedömning av munhälsotillstånd, som nödvändig tandvård. Den nödvändiga tandvården ska kunna erhållas oavsett bedömning av munhälsotillståndet gjorts eller inte. Vården får sökas hos valfri vårdgivare. Region och kommun identifierar gemensamt de individer som ska omfattas av förmånerna.

2. F-Tandvård

Personer med långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning med vissa specifika diagnoser som innebär funktionsnedsättning till den grad att de har stora svårigheter att sköta sin munhygien eller att genomgå tandvårdsbehandling.

- a. Specificerade sjukdomar och funktionsnedsättningar omfattas och identifieras av sjukvården.
- b. Endast bastandvård ingår.

Vården får sökas hos valfri vårdgivare. Region och kommun identifierar gemensamt de individer som ska omfattas av förmånerna.

3. S-Tandvård

Personer som behöver tandvård som ett led i en sjukdomsbehandling under en begränsad tid. Detta ska under vissa förutsättningar även gälla tandvårdsbehandling för extremt tandvårdsrädda personer och vid utbyte av tandfyllningar som ett led i en medicinsk rehabilitering.

4. Personer som genomgår viss oralkirurgisk behandling i de fall sjukhusets tekniska eller medicinska resurser krävs.

Aktuella vårdgivare:

- Tandläkare inom folktandvården
- Tandläkare vid sjukhusens tandvårdsavdelningar och motsvarande (oralkirurgi, röntgen, sjukhustandvård)
- Privata tandläkare, oavsett organisationsform
- Tandhygienister inom folktandvården
- Privata tandhygienister, oavsett organisationsform

Patienten har rätt att välja vårdgivare för den tandvård som regionen är betalningsansvarig för. Regioner ger ersättning såväl till folktandvården och annan regiondriven tandvård som till privata vårdgivare. Privatpraktiserande vårdgivare måste vara förtecknade hos Försäkringskassan för att kunna få ersättning från regionen. Ersättning kan även ges för tandvård som ges i en annan region.

5.2 Patientavgifter vid tandvård

Besökstyp	Avgift
Bedömning av munhälsotillståndet vid uppsökande verksamhet	0 kr
Allmäntandläkare	300 kr
Privattandläkare	300 kr
Tandläkare med specialistkompetens	300 kr
Tandhygienist	300 kr
Akut remissbesök hos specialist	0 kr
Remissbesök till röntgen- och labbundersökningar	0 kr
Tandläkarbesök på jourtid	300 kr
Hembesök i eget boende/särskilda boendeformer	0 kr
Receptförskrivning/förlängning av recept utan samband med besök	0 kr

Högekostnadsskydd

Högekostnadsskyddet för hälso- och sjukvård samt viss tandvård är max 1 400 kronor. Därefter har patienten rätt att få frikort. Frikorten gäller 12 månader räknat från och med det första besöket när avgift erlades.

5.3 Barn- och ungdomstandvård

Barn- och ungdomstandvård är avgiftsfri till och med det år man fyller 23 år.

Undantag	Avgift
Avtalat uteblivet besök	Debiteras med 500 kronor. Vid uteblivet besök för barn och ungdomar t.o.m. 17 år (myndig vid 18 år) ska efterdebitering ske till målsman.
Förlorad avtagbar tandställning	Debiteras med 500 kronor.
Tandvård som inte faller inom fastställda indikationsområden	Debiteras enligt tandvårdstaxan. Ingen försäkringssubvention utgår.

6. Asylsökande, flyktingar, personer utan tillstånd

6.1 Definitioner

Kvotflykting

Flykting som före resan till Sverige beviljats uppehållstillstånd för bosättning i landet inom en i förväg fastställd flyktingkvot. Resan till Sverige arrangeras av Migrationsverket.

Asylsökande

En asylsökande är en person som lämnat sitt land för att söka skydd men ännu inte fått beslut om han eller hon kommer att få uppehållstillstånd.

6.2 Allmänt

I regel utförs en hälsoundersökning i mottagande region.

Om en tolk måste anlitas ska en tolkrekvisition från kommun vara med som underlag när Migrationsverket debiteras. Endast tolkar registrerade hos kommunen får ersättning – inte släktingar eller vänner. Samma system gäller för

telefonolkning. För asylsökande ingår ersättning för tolk i schablonersättningen från Migrationsverket.

6.3 Vårdförmåner för kvotflykting

En kvotflykting har rätt till följande vård:

- Inledande hälsoundersökning
- Samma hälso- och sjukvård som befolkningen i övrigt

Patientavgift kvotflykting

När personen är beviljad uppehållstillstånd och bosatt sig i en kommun har Migrationsverket inte längre skyldighet att lämna bistånd, utan vårdtagaren betalar ordinarie patientavgift. Undantag: Se lag (1994:137, 8§).

6.4 Vårdförmåner för asylsökande m.fl.

I Region Västerbotten får asylsökande samt övriga som omfattas i lag om hälso- och sjukvård för asylsökande m.fl. (2008:344), i enlighet med särskilt beslut av landstingsstyrelsen 2015, rätt till vård på samma villkor som andra svenska medborgare.

Den vård regionen lämnar asylsökande samt personer som beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet omfattar följande:

- Person som fyllt 20 år har rätt till vård på samma villkor som andra boende i Västerbotten.
- Personer som inte fyllt 20 år har samma rätt till hälso- och sjukvård som i Västerbotten bosatta barn.
- Personer, fr.o.m. det år personen fyller 24 år, har rätt till akut eller omedelbar tandvård.
- Personer, t.o.m. det år personen fyller 23 år, har samma rätt till tandvård som i Västerbotten bosatta.
- Hälsoundersökning av samtliga asylsökande.

6.5 Patientavgifter asylsökande m.fl.

Besökstyp	Avgift
Egenavgift vid sjukresa	40 kr
Egenavgift vid resa med Länstrafiken	0 kr
Behandling inom folktandvården (Ftv) fr.o.m. det år man fyller 24 år.	50 kr
Behandling inom folktandvården upp till det år man fyller 23 (Ftv)	0 kr
Mödrahälsovård, förlossningsvård, vård vid abort, preventivmedelsrådgivning samt vård med stöd av smittskyddslagen.	0 kr
Läkarbesök inom offentlig primärvård och för läkarvård som ges efter remiss av sådan läkare. Undantag från avgift för personer under 20 år samt personer som fyllt 85 år.	50 kr
Besök för sjukvårdande behandling hos annan vårdyrkeskategori än läkare.	25 kr
Undantag från avgift för personer under 20 år samt personer som fyllt 85 år.	
Akutremiss till öppen specialistvård.	0 kr

Vård på akut- och specialistmottagning utan remiss. 300 kr

Vård hos privat vårdgivare som har avtal med regionen (gäller ej privata hälsocentraler inom hälsoval Västerbotten).

Undantag från avgift för personer under 20 år samt personer som fyllt 85 år.

Receptförskrivna läkemedel. Undantag från avgift för personer under 20 år samt personer som fyllt 85 år. 50 kr

Uteblivna besök. Debiteras

Not: Patientavgift och avgift för sjukresa ska betalas endast i den utsträckning som motsvarande avgift ska betalas av andra vårdtagare. Förordning (2004:1162).

Om en asylsökande har betalat mer än 400 kronor i patientavgifter under en 6-månadersperiod kan Migrationsverket betala ut särskilt bidrag för överskjutande belopp. Det är den asylsökandes ansvar att spara sina kvitton och ansöka om bidrag av Migrationsverket.

Identifiering/legitimering för vårdförmåner asylsökande

Typ av identifiering eller legitimering	Förtydligande
LMA-kort utfärdat av Migrationsverket	Asylsökande och andra utlänningar som har rätt att få ersättning enligt lagen om mottagande av asylsökande (LMA) får ett tillfälligt LMA-kort. Alla personer i familjen, även barn oavsett ålder får LMA-kort. Där framgår kortets giltighetstid. För ytterligare information – Ring Migrationsverket, tel 077-123 52 35.
UT-kort utfärdat av Migrationsverket	Personer som beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet får ett uppehållstillståndskort (UT-kort).
Vårdanvisning från kommun	Den vårdsökande kan visa upp en vårdanvisning från kommunens flyktingmottagning, flyktingansvarig eller förläggningen.
Annan kontroll	Telefonkontakt eller kontroll med polis, flyktingssamordnare eller försäkringskassa.

Om patienten inte har något LMA-kort eller kommunal vårdanvisning med sig vid vårdtillfället och det är svårighet att få kontakt med någon myndighet, får kontrollen utföras i efterhand. Om det efter kontroll visar sig att patienten ska betala själv, ska räkning skickas till patienten.

6.5 Flyktingar med varaktigt vårdbehov

Regionen kan få ersättning av Migrationsverket för vård av utländsk medborgare som överförts till Sverige med stöd av särskilt regeringsbeslut och som på grund av sjukdom eller handikapp måste beredas vård på sjukhus eller annan vårdinstitution. I varje enskilt fall träffas en överenskommelse mellan Migrationsverket och regionen.

6.6 Personer utan nödvändiga tillstånd (papperslösa)

I lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd anger vilken hälso- och sjukvård som ska subventioneras.

Lagen omfattar till exempel:

- Personer som har haft rätt att vistas här under tiden som deras ansökan om uppehållstillstånd prövas, men vilkas ansökan har avslagits och som därefter håller sig undan verkställighet,
- Personer som haft ett myndighetsbeslut att vistas här, men där tillståndet har upphört,
- Personer som vistas i landet, men som aldrig har gett sig till känna för någon myndighet.

Lagen gäller inte för till exempel personer som reser till Sverige utan nödvändiga tillstånd eller vistas i landet längre tid än beviljad visering med syftet att få subventionerad vård. Det innebär även att turister och affärsresenärer inte omfattas av bestämmelserna i lagen.

Ålder	Erbjudande av vård eller tandvård	Avgift
Barn t.o.m. 19 år	Ska erbjudas subventionerad fullständig hälso- och sjukvård inklusive regelbunden tandvård, dvs. samma vård som bosatta och asylsökande barn.	0 kr
Vuxna personer fr.o.m. 20 år	Ska erbjudas hälso- och sjukvård på samma villkor som andra vuxna svenska medborgare. Patientavgift betalas fr.o.m. patientens 20-årsdag.	Samma avgift som asylsökande. Se Patientavgift asylsökande
Barn och unga vuxna t.o.m. 23	Behandling inom folktandvården upp till det år man fyller 23.	0 kr
Vuxna personer fr.o.m. 24 år	Behandling inom folktandvården, akut eller omedelbar vård.	Samma avgift som asylsökande. Se Patientavgift asylsökande

6.7 Anknätningsfall

Anknätningsfall betraktas som turister. Den nödvändiga vård patienten behöver ska betalas av patienten själv eller genom de konventioner om social trygghet som Sverige kan ha träffat med patientens hemland. Se SKR– Vård av personer från andra länder.

7. Smittskydd

För information se [Smittskydd](#).

7.1 Patientavgift

Allmänfarlig sjukdom

All undersökning, vård och behandling som behövs ur smittskyddssynpunkt är kostnadsfri för patienten. Detta gäller oavsett om patienten vet att han/hon är smittad eller misstänker att han/hon är smittad av allmänfarlig sjukdom. Kostnadsfriheten gäller så länge patienten är i en smittsam fas.

Läkemedel som har förskrivits av läkare mot allmänfarlig sjukdom och som läkaren bedömer minska risken för smittspridning är kostnadsfria för patienten. På receptet anges att läkemedelskostnaden Betalas av regionen enligt SML (SFS 2004:168).

Kostnadsfriheten gäller oavsett vilken vårdgivare som utför vården, vilka åtgärder som vidtas eller vilken medicin som skrivs ut. Försäkringskassan betalar reseersättning utan avdrag för egenavgift.

Kostnadsfriheten gäller den som är bosatt i Sverige enligt 2 kap. 1-6 §§ socialförsäkringslagen (1999:799) och den som utan att vara bosatt här har rätt till förmåner enligt (EEG) nr1408/71, samt utländska sjömän när det gäller undersökning, vård, behandling och läkemedel vid gonorré, klamydia och syfilis enligt en internationell överenskommelse rörande lättnader för sjömän vid behandling för könssjukdom.

Observera! Sjukdomar som inte har något samband med den allmänfarliga sjukdomen, omfattas inte av ovanstående regler. Detta gäller till exempel skador eller komplikationer som uppträder efter det att sjukdomen har upphört att vara smittsam eller som inte påverkar smittsamheten.

Andra anmälningspliktiga sjukdomar

Samma regler gäller som vid annan öppen vård. Det betyder att patientavgift tas ut, reseersättning (med avdrag för egenavgiften) utgår och att läkemedel betalas av patienten.

7.2 Anmälningspliktiga sjukdomar enligt smittskyddslagen (SFS 2004:168)

Information om vilka sjukdomar som klassas som allmänfarliga sjukdomar, samhällsfarliga sjukdomar respektive anmälningspliktiga sjukdomar utöver allmänfarliga sjukdomar finns i Smittskyddslagen.

Se [information om smittskyddslagen på 1177.se](http://information.om.smittskyddslagen.på.1177.se).

8. Övriga vårdande och hälsoförebyggande tjänster

8.1 Subventionerade och prioriterade hälsoundersökningar

Patientavgiften omfattas inte av högkostnadsskydd eller reseersättning.

Besökstyp	Avgift
Aortascreening för män, det år man fyller 65 år	300 kr
Mammografiscreening (40–74 år)	0 kr
Västerbottens hälsoundersökning, VHU. Avgiften inkluderar besöket för provtagning samt besöket för efterföljande hälsosamtal.	300 kr
Gynekologisk cellprovskontroll	0 kr
Blodprovstagning för PSA-analys vid Organiserad prostatacancer-testning (OPT)	0 kr

8.2 Födelsekontrollerande verksamhet

Besökstyp	Avgift
Rådgivning i födelsekontrollerande syfte	0 kr
Preventivmedelsrådgivning	0 kr
Receptförskrivning av p-piller	0 kr
Kopparspiral	0 kr

Utprovning av första pessar	0 kr
Återbesök för kontroll, förnyad rådgivning eller avlägsnande av spiral	0 kr

Avgiftsfria preventivmedel

För åldersgruppen upp till och med 20 år är preventivmedel som omfattas av läkemedelsförmånen gratis.

Subventionerade preventivmedel

För åldersgruppen 21 år till och med 25 år subventioneras preventivmedel som omfattas av läkemedelsförmånen. Det innebär att den egna kostnaden vid köp av preventivmedel ska vara högst 100 kronor per år.

Abort- och steriliseringsrådgivning

Abort- och steriliseringsrådgivning är kostnadsfri och omfattar individuell information om möjligheterna att vid icke önskad graviditet erhålla abort eller sterilisering samt vilka stödåtgärder som samhället erbjuder vid graviditet med mera.

Sterilisering

Sterilisering på egen begäran kostar 2 500 kronor och inkluderar mottagningsbesök vid ingreppet samt återbesök för uppföljning. Vårdåtgärden ska alltid betalas i samband med besöket. Reoperation av steriliserade betalas enligt självkostnad.

Avgränsning mot läkarvård

Om det vid en undersökning i anslutning till ett rådgivningsbesök visar sig att sjukdom föreligger och någon form av åtgärd för sjukdomen ges vid detta tillfälle, debiteras ingen patientavgift.

Efterföljande besök med anledning av sjukdomen betraktas som vanligt vårdbesök och patientavgift ska betalas.

8.3 Verksamhet inom mödravård (mvc) respektive barnhälsovård (bvc)

Mödravård

Verksamhet inom det rekommenderade basprogrammet för mödravård, specialistmödravård, eventuella läkarbesök inom detta samt besök för ultraljudsdatering är avgiftsfritt.

Ingen reseersättning utgår.

Behandling av fysioterapeut under graviditet ingår inte i mödravårdsprogrammet och patienten ska betala patientavgift. Reseersättning och högkostnadsskydd gäller.

Barnhälsovård

Verksamhet inom det nationella barnhälsovårdsprogrammet som tillhandahålls på bvc är avgiftsfritt. Vid uteblivet besök får ingen avgift tas ut.

8.4 Hjälpmedel

Läkare, arbetsterapeut, distriktssköterska och fysioterapeut/sjukgymnast med flera har rätt att förskriva hjälpmedel. Hjälpmedel levereras komplett vid förskrivning med de tillbehör som krävs för att uppnå/upprätthålla det förskrivna hjälpmedlets funktion, prestanda eller säkerhet.

Hjälpmedelsavgifter

Egenavgifterna gäller för hjälpmedel som förskrivs där regionen ska stå för kostnaden. Hjälpmedelsanvändaren bekostar själv vissa förbrukningsartiklar/tillbehör som anges i samband med förskrivning. För vissa hjälpmedel får patienten betala hela eller viss del av vad hjälpmedlet kostar.

För mer information se [Hjälpmedelshandbok](#).

Artiklar som är ett klart led i en medicinsk behandling ingår i behandlingen och tillhandhållas patienten kostnadsfritt exklusive patientavgift för vårdbesöket/åtgärden.

Artiklar som patienterna efterfrågar men som kanske används av andra än enbart medicinska motiv och där den medicinska effekten inte är verifierad, ska betalas av patienten utöver patientavgiften.

Barn och ungdomar till och med 19 år betalar ingen avgift för hjälpmedel med undantag för anpassning och ändring av skor.

Personer med behov av palliativ vård i livets slutskede ska inte heller debiteras några egenavgifter. Vårdgivaren står för hela kostnaden för hjälpmedlen som förmedlas genom lån och återlämnas när behov upphört.

Typ av hjälpmedel	Kommentar	Avgift
CPAP	I grundutrustning ingår pap-apparat, mask, huvudband och vid behov befuktare. I årsavgiften ingår reparation/utbyte av utrustning samt byte av mask när detta anses skäligt. Extra utrustning/tillbehör som inte ingår i grundutrustning bekostas av brukaren till självkostnadspris.	1000 kr/år
BIPAP	I grundutrustning ingår pap-apparat, mask, huvudband och vid behov befuktare. I årsavgiften ingår reparation/utbyte av utrustning samt byte av mask när detta anses skäligt. Extra utrustning/tillbehör som inte ingår i grundutrustning bekostas av brukaren till självkostnadspris.	500 kr/år
Diabeteshjälpmedel	Permanent glucosmätare (CGM/FGM) Avgift får tas ut vid maximalt två tillfällen under en 12-månaders period. Förbrukningsmaterial som krävs för att använda permanenta glukosmätare ingår i avgiften.	500 kr /artikel
Doppsko		8 kr/st
Eldriven rullstol	Avser eldriven rullstol för utomhusbruk.	500 kr/år
Hörselhjälpmedel	Egenavgift per hörapparat som förskrivs	500 kr

	Patienten har eget kostnadsansvar för ljudslang, dome och/eller vaxfilter.	
	Hörslinga	200 kr
	Installation av hörhjälpmedel i hemmet	250 kr
	Borttappad insats till hörapparat (avgiften reduceras med 20 % per år beroende på öroninsatsens ålder)	400 kr
Isdubbar	Avsedd för kryckkäpp	40 kr/st
Kryckkäppar	För tillfälligt bruk, exklusive kostnad för ev. doppsko, isdubbar.	100 kr/st
	Kryckkäppar för varaktigt bruk, t.ex. vid livslång sjukdom, inklusive doppsko, isdubbar.	0 kr
Ortopedtekniska hjälpmedel	Anpassade skor för vuxna	800 kr
	Anpassade skor för barn	500 kr
	Ortoser	Självkostnadspris, upp till maxbelopp på 300 kr
	Ändringar av skor	200 kr/par
Rollator	Den första rollatorn	0 kr
	Andra rollatorn	300 kr
Glasögon		500 kr
Kikarglasögon		400 kr
Glas, linser, linssystem		400 kr
Kontaktlinser		500 kr/år
Kikare		400 kr
Elektronisk kalkylator		200 kr
Kroppstermometer		100 kr
Personvåg		300 kr
Armbandsur		300 kr
Bordsur		300 kr
Hushållsvåg		300 kr
Hjälpmedel för längdmätning		100 kr
Hjälpmedel för mätning av klimatförhållanden		300 kr
Förstoringsglas och luppar med/utan belysning		200 kr
Förstoringsprogram till dator		500 kr
Läs-TV		500 kr
Läsmaskin		500 kr
Tyngdtäcke		400 kr

Bidrag till peruk/huvudbonad och olikstora skor

Beställning och utbetalning av bidrag ska ske enligt upprättade rutiner.

Typ	Kommentar	Avgift
Peruk	Permanent behov av peruk:	

	Hos personer t.o.m. 19 år	12 000 kr/12 månader inkl. moms
	Hos personer fr.o.m. 20 år	6 000 kr/12 månader inkl. moms
Huvudbonad	Som alternativ till peruk	Två huvudbonader/6 månader
Olikstora skor	Oavsett personens ålder	Upp till maxbelopp på 1 000 kr inkl. moms max 3 gånger per år om skillnaden i storlek är minst 14 mm

Förbrukningsartiklar

Förbandsmaterial och sårvårdsmedel är kostnadsfria till patienter som kan förväntas behöva behandling av sjukvårdsutbildad personal under minst tre månader för samma sjukdom. Artiklar som inte lagerhålls på centralförråd ska förskrivas på hjälpmedelskort.

Kringutrustning för syrgasinhalation är kostnadsfri för patienten.

Inkontinensartiklar – förbrukningsartiklar som behövs vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens är kostnadsfria för patienten.

8.5 Speciallivsmedel och andra nutritionsprodukter

Det medicinska behovet avgör om en person ska erhålla speciallivsmedel och andra nutritionsprodukter.

Avgifter

Patient	Kommentar	Avgift
Personer fr.o.m. 20 år	Helnutrition	1 800 kr/mån
	Halvnutrition	900 kr/mån
	Tilläggsnutrition	400 kr/mån
Personer som har sondnäring och/eller kosttillägg som enda näringskälla motsvarande < 1 000 kcal per dygn		Justeras årligen utifrån konsument-verkets beräknade livsmedelskostnader alt. Prisbasbelopp
Personer med tillägg motsvarande < 400 kcal per dygn		250 kr/mån
Barn och ungdomar t.o.m. 19 år		120 kr/mån

8.6 Hälsohem/behandlingshem

Beteendemedicin Sorsele, Neurorehab Sävar samt behandlingshem inom psykiatri.

Avgifter

Vården bedrivs som öppenvård-dagsjukvård. Patienterna betalar patientavgift per dag. Avgiften för frukost, lunch och middag debiteras särskilt till gällande kostpris. Se Dagsjukvård/dagmedicin.

Patienter utan remiss betalar den faktiska kostnaden per dygn.

Anhöriga – Se anhörigas avgifter.

Personlig assistent jämställs med anhörig.

9. Vårdtjänster och åtgärder som inte är för- anledd av sjukdom

Hälso- och sjukvården har uppdrag att utföra tjänster som inte är för-
anledd av sjukdom. Dit hör hälsoundersökningar, utfärdande av vissa intyg och vaccinationer. För
dessa tjänster betalar patienten särskilda avgifter. För tjänster där avgiften inte re-
gleras genom lag eller författningar, är det regionfullmäktige som fastställer avgif-
terna.

9.1 Vaccination

För vaccinationer betalar patienten 300 kronor per besök, ej frikortgrundande,
plus kostnaden för vaccinet (inköpspriset). Barn och ungdomar under 18 år betalar
samma pris som vuxna. Vaccinpriserna är uppdaterade och inlagda i regionens
kassasystem från och med 1 januari 2024. Ett tillfälligt pris tas fram för vaccin som
inte finns med på prislisan. Kontakta Läkemedelscentrum: lakemedelscentrum@regionvasterbotten.se

Typ av sjukdom	Typ av vaccin
Bältros	Zostavax
Bältros	Shingrix
Denguefeber	Qdenga
Difteri, stelkramp, kikhosta, polio. Grund- vaccination barn.	Tetravac
Difteri, stelkram, kikhosta, polio, hae- mophilus influenzae typ b och hepatit B	Hexyon
Difteri, stelkramp, kikhosta.	DiTeKiBooster
Difteri, stelkramp, kikhosta, polio. Påfyll- nadsdos	Boostrix Polio
Difteri, stelkramp, kikhosta. Påfyllnads- dos.	Triaxis
Difteri, stelkramp, kikhosta	Boostrix
Fästingburen encephalit	FSME-IMMUN Vuxen FSME-IMMUN Junior Encepur Vuxen Encepur Barn
Gammaglobulin	Beriglobin 1,0–2,0 ml
Gula febern	Stamaril
Hepatit A	Havrix, 1440 1,0 ml en- dosspruta Vuxen Havrix, 1440 0,5 ml en- dosspruta Barn
Hepatit A	Vaqta Vuxen Vaqta Barn
Hepatit B	Engerix-B, 1,0 ml endosspru- ta Vuxen Engerix-B, 0,5 ml Fendrix Barn Fendrix
Hepatit A+B	Twinrix Vuxen, 1,0 ml Twinrix Pediatric, 0,5 ml Ambrix Barn 1-15 år
Hemophilus influenza typ B	Act-HIB

Humant papillomvirus HPV	Gardasil9
Immunitetskontroll TBC	Tuberkulin PPD RT 23 SSI
Jap.B encefalit	Ixiaro
Kolera	Dukoral 2x1 dos Vaxchora 1 dos
Meningokock A+C+W+Y	Nimenrix Menveo
Meningokock B	Trumenba Bexsero
Mässling, röda hund, påssjuka	M-M-RVAXPRO Priorix
Pneumokocker	Pneumovax Vaxneuvance Apexnar
Polio	ImovaxPolio
Rabies	Verorab
Rotavirus	RotaTeq
Säsongsinfluensa	VaxigripTetra Fluenz tetra Fluad tetra
Tuberkulos	BCG-vaccin
Tyfoidfieber	Typhim Vi
Vattkoppor	Varivax Varilrix

Om patienten har ett bokat vårdbesök betalas besöksavgiften för vårdbesöket, plus kostnaden för vaccinet. För vaccineringsar som behöver upprepas för fullgott skydd, ska patienten betala besöksavgiften och kostnaden för vaccinet även vid andra och tredje sprutan. Observera att vaccinationspriset är lika oavsett vilken legitimerad vårddyrkeskategori som utför själva vaccinerandet.

Vaccination vid sjukdom, transplanterade patienter, vid sårskador etc. debiteras endast besöksavgift och ingår i högkostnadsskyddet.

9.2 Subventionerad vaccinering

Hepatit typ B till barn

Samtliga föräldrar till spädbarn ska erbjudas en utökning av barnvaccinationsprogrammet med kostnadsfri vaccinering mot hepatit B.

Pneumokockvaccinering till barn

Pneumokockvaccinering är kostnadsfri för barn födda 2008-10-01 och senare.

Pneumokockvaccin

Pneumokockvaccination erbjuds kostnadsfritt till personer 65 år och äldre samt till övriga riskgrupper enligt Folkhälsomyndighetens rekommendation.

Influensavaccin

Personer som i enlighet med rekommendationer från Folkhälsomyndigheten tillhör riskgrupp för influensa erbjuds kostnadsfri vaccination. Erbjudandet gäller från nationella vaccinationskampanjens första dag och så länge som det finns medicinsk indikation för vaccinering.

Vaccination mot Mässling/Påssjuka/Röda hund (MMR-vaxpro)

Fertila kvinnor som konstaterats sakna säker immunitet mot rubella ska erbjudas subventionerad vaccination med MMR-vaxpro efter förlossning. Subventionen innebär att vaccinet är gratis men själva sticket omfattas av patientavgift med 300 kronor. Avgiften ingår inte i högkostnadsskyddet. (Ltf 2017-11-21).

Vid behov erbjuds alla vuxna kostnadsfri vaccination mot mässling/påssjuka/röda hund (M-M-RVAXPRO)

Vaccination mot hepatit A och B för riskgrupp

Män som har sex med män (MSM) ska erbjudas kostnadsfri vaccination för hepatit A och B. (RF 2019-04-24--25 §64)

Vaccination mot covid-19

Avgiftsfrihet gäller för personer som rekommenderas vaccin av Folkhälsomyndigheten och för övriga hanteras vaccination mot covid-19 som annan vaccination och personen ska då betala besökskostnad. Under 2024 utgår ingen avgift för vaccin/läkemedel.

HPV-vaccination

Allmän vaccination mot HPV-virus erbjuds i Sverige för flickor och pojkar i årskurs 5 med 9-valent vaccin (Gardasil 9) i tvådosregim. Gardasil 9 erbjuds kostnadsfritt till alla flickor i Sverige upp till 18 års ålder samt alla pojkar födda 2009 eller senare, inom ramen för det allmänna vaccinationsprogrammet för barn. För flickor från 18 års ålder och pojkar som är födda 2008 eller tidigare finns möjligheten att vaccinera sig på egen bekostnad. OBS! Region Västerbotten står inte för denna kostnad. Gardasil 9 ingår ej i högkostnadsskyddet.

Vaccination mot kikhosta till gravida

Kikhostvaccination (Triaxis) erbjuds kostnadsfritt till gravida.

9.3 Serologisk testning av covid-19

Avgift för serologisk testning (antikroppar) av covid-19 uppgår till 300 kronor. Avgiften ingår inte i högkostnadsskyddet.

9.4 Hälsokontroller och intyg

För åtgärder och tjänster, till exempel hälsokontroller och utfärdande av intyg som inte är föranledda av sjukdom gäller särskilda avgifter. Dessa tjänster delas in i två

grupper med fastställda taxor. Taxan gäller oavsett vilken sjukvårdsutbildad personal som utför tjänsten och inkluderar all administrativ hantering och eventuella utskriften.

Grupp	Avgift	Kommentar
Grupp 1	0 kr	Inkluderar alla åtgärder som normalt behövs för att undersökningen ska bli komplett eller som är nödvändiga för att intyget ska kunna utfärdas. Begär patienten andra åtgärder ska de debiteras särskilt.
Grupp 2	1 000 kr exkl. moms	Om det inte klart framgår vilka undersökningar som ingår i det angivna beloppet, tillkommer särskild avgift för varje delundersökning eller åtgärd. Exempel: röntgen, labb, EKG eller EEG med fastställt belopp var för sig. Om besöket endast är föranlett av intygsutfärdande tillkommer ingen patientavgift för besöket.

Patienten ska vid tidsbeställning upplysas om vad det kostar samt att kostnaden alltid ska betalas i samband med besöket. Vid skriftlig begäran om intyg som lämnats från försäkringsbolag eller likande så ska hela beloppet faktureras till beställaren.

Åtgärder inom sjukvården som inte främst syftar till att skydda eller vårda en persons hälsa är momspliktiga. Det innebär att de flesta av undersökningarna, intygen med mera belagda med moms på 25 procent.

F-märkta intyg

Vissa åtgärder är i avgiftshänseende författningsreglerade, vilket innebär att staten fastställt avgiftens storlek. Detta markeras med F i grupp-kolumnen.

Intyg till Försäkringskassan (FK)

Samtliga intyg som Försäkringskassan behöver för sin handläggning är avgiftsfria för patient. Vanlig patientavgift tas ut om besök behövs för intygets utfärdande.

Subventionerade hälsoundersökningar

Se Subventionerade och prioriterade hälsoundersökningar

Lista på intyg

Åtgärd/Intyg	Grp	Belopp	Anmärkning
Adoptionsintyg för föräldrar	2	1 000 kr	Per förälder
Anställning , hälsokontroll - i kommunal, statlig eller privat tjänst - i radiologiskt arbete, alt. besiktning av personal i radiologiskt arbete	2	1 000 kr	Exkl. ev. röntgen, labbprover
Aktivitetsersättning (FK)	1	0 kr	Patientavgift om vårdbesök krävs
Arbetskyddsstyrelsen , intyg	2	1 000 kr	Exkl. ev. röntgen, labbprover
Arbetsförmedlingen , sjuk-skrivning deltagare arbetsmarknadspolitiskt program	1	0 kr	Patientavgift om vårdbesök krävs
Arbetsförmedlingen , medicinskt utlåtande		0 kr	Patienten betalar ingen patientavgift.

Arbetsförmedlingen faktureras den faktiska kostnaden enl. schablon 2 200 kr plus moms. Arbetsförmedlingen ersätter även eventuell patientavgift.

Arbetsplacering , intyg	2	1 000 kr	
Arbetsplatsundersökning , utredning, anpassningsförslag	2	1 000 kr	
Arbetsskada , (se livränta)			
Assistansersättning (FK)	1	0 kr	Patientavgift om vårdbesök krävs
Audiogram	2	1 000 kr	
Aupair , intyg	2	1 000 kr	Exkl. ev. röntgen, labbprover
Bilbältesintyg . Befrielse att använda bilbälte p.g.a. medicinska skäl	2	1 000 kr	Exkl. ev. röntgen, labbprover
Bilstöd (FK)	1	0 kr	Patientavgift om vårdbesök krävs
Bostad , anpassningsbidrag	1	0 kr	Patientavgift om vårdbesök krävs
Bostad , intyg om förtur pga. medicinska skäl	1	0 kr	Patientavgift om vårdbesök krävs
Brottsplatsundersökning	2	1 000 kr	
Civilförsvaret , intyg för mönstring m.m.	2	1 000 kr	Exkl. ev. röntgen, labbprover
Dödsbevis och konstaterande av dödsfall på mottagning, olycksplats eller i samband med hembesök	1	0 kr	
EKG Vilo-EKG, intyg	2	1 000 kr	
EEG (Elektroencefalografi), intyg	2	1 000 kr	
Emigration , intyg	2	1 000 kr	Exkl. ev. röntgen, labbprover
Faderskapsintyg	2	1 000 kr	Exkl. ev. labbprover
Fallskärmschoppare , intyg	2	1 000 kr	Exkl. röntgen
Flygcertifikat Utfärdas av godkänd flygläkare	2	1 000 kr	Exkl. ev. röntgen, labbprover
FN-tjänst , intyg	2	1 000 kr	Exkl. ev. röntgen, labbprover
Friskintyg	2	1 000 kr	Utbildnings- och arbetssökande, utlandsstudier, giftermål m.m.
Fosterföräldrar , intyg	2	1 000 kr	Per förälder
Färdtjänst , intyg	2	1 000 kr	
Färgsinnesundersökning	2	1 000 kr	
Försäkringsbolag , intyg	2	1 000 kr	Exkl. ev. röntgen, labbprover
Försäkringskassa , förfrågan försäkringsärende. (FK)	1	0 kr	Ingen debitering till Försäkringskassan. Patientavgift om vårdbesök krävs
Föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning (FK)	1	0 kr	Ingen patientavgift för barn

God man , intyg för beslut	1	0 kr	Patientavgift om vårdbesök krävs
Graviditetspenning (FK)	1	0 kr	Patientavgift om vårdbesök krävs
Hälsoundersökning (Ej VHU)	2	1 000 kr	Exkl. ev. röntgen, labbprover
Idrottsutövare , intyg som behövs för idrottsutövande.	2	1 000 kr	Exkl. ev. röntgen, labbprover
Körkort			
Särskilda intyg för körkort, trafikort och traktorkort samt utlåtande för förlängning av detsamma.	2	1 000 kr	Exkl. ev. röntgen, labbprover
Patienter som av medicinska skäl regelbundet måste ompröva sina körkort. (Med regelbundet menas omprövning av intyget en eller flera gånger årligen).	1	0 kr	Patientavgift om vårdbesök krävs. Avgiften ingår ej i högkostnadsskyddet och är därmed inte frikortgrundande.
Förnyelse av körkort efter alkohol- eller drogrelaterad förlust av körkortet.	2	1 000 kr	Exkl. ev. röntgen, labbprover
Krav av Transportstyrelsen att lämna alkohol/drogprov under angiven period efter att ha återfått körkort.	2	1 000 kr	Exkl. labbprover
Livränta , utlåtande vid arbetsskada, intyg (FK)	1	0 kr	Patientavgift om vårdbesök krävs
Livsmedelsintyg			
Enklare undersökning utan provtagning, inkl. hygieninfo	2	1 000 kr	
Undersökning + salmonella- och shigellaundersökning, inkl. hygieninfo	2	1 000 kr	Exkl. lungröntgen eller skärmbild
Endast salmonella- eller shigellaundersökning, inkl. hygieninfo	2	1 000 kr	För privatpersoner gäller smittskyddslagen
Lagar, LSS, tvångsvård m.m.			
Intyg enligt lagen om särskilt stöd och service (LSS)	1	0 kr	Patientavgift om vårdbesök krävs.
LPT – lagen om psykiatrisk tvångsvård	2	1 000 kr	Debiteras endast mot myndighet, ej mot enskild person
LVM – lagen om vård av missbrukare	2	1 000 kr	Debitera endast mot myndighet, ej mot enskild person
LVU – lagen om vård av unga, utlåtande för vård eller boende	2	1 000 kr	Debitera endast mot myndighet, ej mot enskild person

Vårdintyg för sluten psykiatrisk vård	2	1 000 kr	Debitera endast mot myndighet, ej mot enskild person
Merkostnadsersättning för barn (FK)	1	0 kr	Ingen patientavgift för barn
Merkostnadsersättning för vuxna (FK)	1	0 kr	Patientavgift om vårdbesök krävs
Myndigheter, intyg	2	1 000 kr	På begäran av polis, social-, militär-, eller annan myndighet
Mönstring, intyg civilförsvaret	2	1 000 kr	Exkl. ev. röntgen och labbprover
Närståendepenning (FK)	1	0 kr	Patientavgift om vårdbesök krävs
Omvårdnadsbidrag för barn med funktionsnedsättning (FK)	1	0 kr	Ingen patientavgift för barn
Parkeringstillstånd för rörelsehindrade	1	0 kr	Patientavgift om vårdbesök krävs
Patientförsäkring, skadeanmälan	1	0 kr	Patienten betalar ingen patientavgift
Personundersökning i brottmål, (§ 7-intyg)	F	Pris enl avtal med Rättsmedicinalverket.	SFS 1978:1157 SFS 1990:1077
Rättsintyg, enskilda (även psykiatriska) att användas i samband med rättegång o.dyl.	2	1 000 kr	Endast begäran från myndighet
Rökdykare, intyg	2	1 000 kr	Exkl. ev. röntgen, labbprover
Resor, intyg för avbeställning av egen resa pga. egna medicinska skäl	2	1 000 kr	
Resor, intyg för avbeställning av egen resa pga. anhörigs sjukdom	2	1 000 kr	
Sjukersättning (FK)	1	0 kr	Patientavgift om vårdbesök krävs
Sjukskrivning, upp till 14 dagar intyg AG1-14 (till arbetsgivaren)	1	0 kr	Patientavgift om vårdbesök krävs
Sjukpenning samt förebyggande sjukpenning (FK)	1	0 kr	Patientavgift om vårdbesök krävs
Sjöfolk, intyg	2	1 000 kr	Exkl. ev. röntgen, labbprover
Skattelättnad, intyg om sjukdom att bifoga självdeklaration	2	1 000 kr	Exkl. ev. röntgen, labbprover
Skjutvapen, intyg	2	1 000 kr	Exkl. ev. röntgen, labbprover
Smittbärarpennning (FK)	1	0 kr	Patientavgift om vårdbesök krävs
Strålskyddslagen, intyg	2	1 000 kr	Exkl. ev. röntgen, labbprover
Särskilt högriskskydd (FK)	1	0 kr	Patientavgift om vårdbesök krävs

Tävlingsintyg , se idrottsutövare	2	1 000 kr	Exkl. ev. röntgen, labbprover
Tandvård intyg för subvention av medicinska skäl.	F	0 kr	
Utlandstjänstgöring	2	1 000 kr	Exkl. ev. röntgen och vaccinationer
Vaccination , intyg	2	1000 kr	
Visum , undersökning eller intyg	2	1 000 kr	Exkl. ev. röntgen, labbprover
Vård- och behandlingsresor , intyg för ansökan	2	1 000 kr	Exkl. ev. röntgen

10. Avgifter utlämnande av allmänna handlingar

Den som begär ut en allmän handling har rätt att få vara anonym. Offentliga allmänna handlingar eller uppgifter ur allmänna handlingar ska därför lämnas ut utan efterforskning. Detta innebär, i de fall handlingar ska lämnas ut mot betalning, att försiktighet måste iaktas beträffande att begära in faktureringsuppgifter.

Avgift får inte tas ut för att göra en sammanställning av uppgifter ur upptagningar för automatiserad behandling, så kallade potentiella handlingar (2 kap. 3 § TF). Tar det mer än fyra timmar att framställa sammanställningen är vi inte skyldiga att upprätta den.

Avgifter för papperskopior

- 1–9 sidor är gratis
- 10 sidor kostar 50 kronor
- Fler än 10 sidor 50 kronor + 2 kronor per sida från och med sida 11.

Avgifter för elektroniska utlämnanden

Elektroniskt lagrade handlingar, t.ex. diarieförda handlingar och nämndprotokoll kan ofta enkelt e-postas utan administrativt betungande åtgärder. Sådant utlämnande kan ske kostnadsfritt.

- 1–9 sidor eller filer (t.ex. word- eller pdf-filer) är gratis
- 10 sidor eller filer kostar 50 kronor
- Fler än 10 sidor eller filer 50 kronor + 2 kronor styck per sida eller fil från och med sida eller fil 11.

Om elektronisk kopia lämnas på t.ex. CD, DVD eller USB ska en avgift för lagringsmediet om 10 kronor läggas till.

Med elektroniskt utlämnande menas all slags utlämnande av uppgifter som sker via dator eller via annan elektronisk kommunikation. Exempel på elektroniskt utlämnande är:

- Utlämnande via e-post

- Utlämnande på USB-minne eller CD-skiva
- Överföring från ett datorsystem inom Region Västerbotten till ett annat datorsystem utanför Region Västerbotten
- Att en mottagare ges elektronisk åtkomst till utlämnarens datorsystem, d.v.s ges behörighet att logga in i Region Västerbottens datasystem
- Att en mottagare ges elektronisk åtkomst till ett dokument i en molntjänst som tillhandahålls för Region Västerbottens räkning.

Sekretesskyddade handlingar får som huvudregel inte lämnas ut via e-post.

Avgifter för avskrifter och utskrifter av ljudupptagningar

Avgiften för beställningar av avskrift av allmänna handlingar är 150 kronor per påbörjad fjärdedels arbetstimme.

Inga avgifter

I följande fall tas ingen avgift ut, dels på grund av att underlätta intern ärendehandläggning samt interna och i viss mån externa samarbeten, dels på grund av grundläggande rättssäkerhetsprinciper vid myndighetsutövning.

- Vid intern kommunikation inom Region Västerbotten, t.ex. mellan nämnderna/förvaltningarna, mellan förvaltning och politiska organ, mellan nämnd och revision, och inte heller gentemot kommunalförbund där Region Västerbotten ingår eller gentemot Region Västerbottens bolag, i vilka Region Västerbotten har ett rättsligt inflytande.
- Vid expediering av beslut till part, och kopior som part har rätt till enligt regelverket om partsinsyn och kommunikation.
- Vid fullgörande av en uppgiftsskyldighet i förhållande till annan myndighet eller inom ramen för en samverkan mellan Region Västerbotten och annan myndighet.
- Vid fullgörande av ett avtal/överenskommelse med enskild aktör.

Missbruk

Undantag från denna taxa kan medges i undantagsfall. Om det uppstår misstanke att någon systematiskt undviker att betala för kopiorna genom att göra småbeställningar kan myndigheten göra en tjänsteanteckning över utlämnade kopior för att ha underlag för att beslut om tillämpning av undantagsregeln.

Vid varje beställning kan i ett sådant fall 50 kronor tas ut redan från och med den första sidan till och med den tionde och därefter med 2 kronor per sida.

Porto

Eventuell kostnad för porto och postförskott tillkommer.